STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII
(XXVII-XXIX)
2024-2026

STUDIES AND RESEARCHES
IN
N U M I S M A T I C S

ÉTUDES ET RECHERCHES
DE
N U M I S M A T I Q U E

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

STUDII ȘI CERCETĂRI DE NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII (XXVII-XXIX)

2024-2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI

2026

COMITETUL DE REDACȚIE

AUREL VÎLCU, redactor responsabil
THEODOR ISVORANU, redactor responsabil adjunct
MARIUS BLASKÓ, MIHAI DIMA, EMANUEL VIOREL PETAC,
DAN PÎRVULESCU şi GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, membri

COLEGIUL DE REDACȚIE

RADU ARDEVAN; ANA BOLDUREANU; IONEL CÂNDEA, m.c. al Academiei Române; GABRIEL CUSTUREA; GEORGES DEPEYROT; CONSTANTIN C. PETOLESCU, m.c. al Academiei Române; acad. VICTOR SPINEI

DANA COSTIN, redactor

ADRIAN MIRCEA DOBRE, redactor Editura Academiei Române

OFELIA COȘMAN, tehnoredactor

Orice comandă va fi adresată la:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, Bucureşti, România: Tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro

S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., str. Ziduri vii, nr. 5, bl. B 18, scara 1, apartament 44, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-3124801, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro

S.C. ORION PRESS IMPEX S.R.L., str. Băiculeşti, nr. 23, bl. E9, scara D , ap. 147, camera 1, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-2106787, e-mail: office@orionpress.ro

S.C. CRIS MEDIA PRESS S.R.L., bld. Gheorghe Duca, nr. 10-22, sector 1, Bucureşti, tel. 0722.333.405, e-mail: office.crismedia@gmail.com

S.C. DEREX COM S.R.L., Aleea Țebea, nr. 2B, sector 4, București, tel. 0726258546, e-mail: derex_com@yahoo.com

S.C. SORIRORI SOLUTIONS S.R.L., bd. Republicii, nr. 25, Târgu Jiu, cod poştal 210152, județul Gorj, tel. 004 0765 262 077, 004 0765 166 433, e-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro

S.C. TOP SEVEN BEST S.R.L., str. Morii, nr. 41, Clinceni, jud. Ilfov, tel. 0787 818 706, e-mail: office@abonamente-presa.ro

Adresa redacției:
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, str Henri Coandă nr. 11, 010667 Bucureşti, Tel./Fax 4021 212 88 62, E-mail : redactie_iab@yahoo.com; aurelvilcu@yahoo.com

© 2026, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
www.ear.ro

Sumar – Sommaire

I. STUDII ŞI CERCETĂRI – ÉTUDES ET RECHERCHES

A. NUMISMATICĂ – NUMISMATIQUE

AUREL VÎLCU, Monede olbiene din secolul al V-lea a. Chr. descoperite la Histria – Olbian coins from the 5th century BC discovered at Histria 7

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea) – Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea County) 13

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, ADAM RABINOWITZ, New Greek, Macedonian and Roman coin discoveries from the "Platou Est" sector at Histria (Romania) 23

IONUȚ BADEA, O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria – Coins of Istros (Histria) from a private collection 49

ANA-MARIA BALTĂ, Noi considerații asupra monedelor cu revers tip poartă de oraș din Moesia Inferior emise în timpul lui Gordian al III-lea (238-244) – New considerations on the coins with city-gate reverse issued in Moesia Inferior during the reign of Gordian III (AD 238-244) 63

EUGEN NICOLAE, Despre ornamentul islamic „nodul fericirii" și originea puterii sale apotropaice 75

EUGEN NICOLAE, „Sindromul Poienești". Un bilanț moldovenesc și perspectiva unui dosar muntenesc 87

LILIA DERGACIOVA, An extraordinary hoard from the first quarter of the 15th century. Contributions to the Moldavian currency system during the reign of Alexander I (1399/1400-1432). With an appendix by ROMAN CROITOR, Sturgeons in medieval Moldova 101

B. METROLOGIE – MÉTROLOGIE

GABRIEL CUSTUREA, Ponduri antice descoperite în Dobrogea – Ancient weights discovered in Dobruja 129

II. DISCUŢII ŞI NOTE – DISCUSSIONS ET NOTES

ANA-MARIA BALTĂ, IONUȚ BADEA, Un lot de monede emise de cetatea Nicopolis ad Istrum între 193 și 222 p. Chr. – An assemblage of coins struck by Nicopolis ad Istrum between AD 193 and 222 133

DOREL BĂLĂIȚĂ, Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul" – The tokens issued by the "Lignitul" mining joint-stock company 139

III. DESCOPERIRI MONETARE – DÉCOUVERTES MONÉTAIRES

THEODOR ISVORANU, SEBASTIAN MATEI, Tezaurul de denari romani republicani descoperit la Săsenii pe Vale, jud. Buzău – The hoard of Roman Republican denarii discovered at Săsenii pe Vale, Buzău County 151

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Un tezaur monetar de la mijlocul secolului al II-lea p. Chr. descoperit la Durostorum – A coin hoard from the middle of the 2nd century A.D. found at Durostorum 163
MIHAI DIMA, ALIN FRÎNCULEASA, Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova – Roman coins found in Urlaţi, Prahova County..... 177
MARIUS BLASKÓ, Monedele ungureşti din necropola medievală de la Buftea-La Cârna/Mănești (secolele XIV – XVII) – Hungarian coins from the medieval necropolis at Buftea-La Cârna/Mănești (14th – 17th centuries)..... 189
VIOREL M. BUTNARIU, Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda – The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda..... 199

IV. NECROLOG – NÉCROLOGIE

ANA BOLDUREANU, *In memoriam* Eugen Nicolae..... 213

ABREVIERI – ABBRÉVIATIONS 227

Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul”

Dorel BĂLĂIŢĂ*

În regiunea colinelor din fostul district Muscel, „situată la sud de Câmpulung şi străbătută de văile: Slănic, Bratu, Bughea, Râul Târgului, Drăghiciu şi Argeşelu, se află bazinul cu cărbuni care se întinde de la satul Slănic la vest până la Boteni la est pe o lungime de aproape 20 km, iar de la nord la sud pe o lărgime de 7,5 km, de la Poenari până la Schitu Goleşti. Localităţile mai însemnate sunt răspândite în jumătatea de nord a bazinului cum sunt: satul Slănic, Berevoeşti, Muchea Câmpului, Godeni, satul Cotu, Mina Jidava, Poenari, Jugur şi Boteni. În partea de sud: Aninoasa-Coteşti, Schitu Goleşti ş. a. Lignitul este cuprins în nisipuri şi argile de la partea superioară a Dacianului, se prezintă în strate până la 2,50 m grosime şi are puterea calorifică de 3000-3500 calorii. Producţiunea în 1921 a fost de 68.000 tone, iar suprafaţa concesionată este de 4904 Ha. Rezerva constatată ar fi cam de 1.000.000 tone, iar rezerva probabilă, calculată pe o suprafaţă de 14.000 Ha, ar fi de 280 milioane tone. De la începutul exploatării în 1902 şi până la 1922, producţiunea totală a minelor de cărbuni din Muscel a fost de 1.042.541 tone. Producţiunea cea mai mare a fost în 1915 - 16 de 107.060 tone, adică mai mult de 1/3 din producţiunea totală a vechiului regat din acel an”[1].

Societatea anonimă română (S.A.R.) „Lignitul” a fost înfiinţată la 23 decembrie 1908 cu un capital social de 100.000 lei şi cu sediul în Bucureşti[2], strada Plăcerii nr. 6[3] pentru o durată de 70 de ani. Scopul societăţii era de a explora, exploata şi comercializa cărbunii. În 1910, societatea cumpăra concesiunile miniere Jidava, din zona Câmpulung Muscel la preţul de 1.121.000 lei şi concesiunea Jugur care aparţinea lui Grigore Cantacuzino. Întreaga concesiune a societăţii avea 1230 hectare. Cărbunele ce se exploata din cele două perimetre era de o calitate superioară faţă de celelalte mine de lignit din ţară. Grosimea stratului de cărbune era între 2,8 m şi 3,2 m. Transportul lignitului se făcea cu o linie Decauville în lungime de 3 km şi utilizând 235 vagonete de lemn şi un funicular instalat în 1910, sistem „Bleichert”, în lungime de 4 km, acţionat de o locomotivă de 28 CP, cu o capacitate de 80 tone în 8 ore[4].

La 22 noiembrie 1909, capitalul social a fost mărit la 200.000 lei, apoi la 2 milioane lei în 22 martie 1914, 5 milioane lei în 2 mai 1919, 7 milioane în decembrie 1920[5]. Printre cei care au contribuit la

* Cercetător independent; dorelb2003@yahoo.com.

[1] S. Athanasiu, *Cărbunii de pământ (IV)*, Natura. Revistă pentru răspândirea ştiinţei, anul 12, nr. 6, aprilie 1923, p. 8.

[2] *Îndrumător în Arhivele Statului - Judeţul Argeş,* Îndrumătoare arhivistice, 17, Bucureşti, 1984, p. 133.

[3] E. Pavelesco, *Annuaire des sociétés anonymes roumaines*, 1921, p. 552.

[4] *Îndrumător în Arhivele Statului...*, p. 133.

[5] E. Pavelesco, *loc. cit*.

constituirea capitalului social, se numărau: N. Brăiloiu, I. Manu, Gh. Săndulescu, Ignat Bassa, Pascal Toncescu, P.I. Vasalopol, Nicolae Iorga şi G. Nicolescu[6]. Din consiliul de administraţie, ales pe o perioadă de patru ani, făceau parte: în calitate de preşedinte, senatorul I.C. Brătianu, director general la Prima Societate de Credit Funciar din Bucureşti; inginerul Virgil Alimănişteanu[7]; C. Manolescu-Râmniceanu, fost ministru şi preşedinte al consiliului de administraţie de la Banca Generală a Ţării Româneşti; M.Gr. Popescu, director la Banca Agricolă; dr. G.D. Creangă, director general la Banca Generală a Ţării Româneşti; Al. Alimănişteanu, fost deputat; L. Vălimărescu, industriaş; C. Rădulescu. În 1921, administrator delegat şi director general era Virgil Alimănişteanu[8], director de exploatare Gheorghe Olteanu şi contabil şef S.N. Ţigănăşeanu[9].

Cantităţile de cărbuni extrase au crescut în fiecare an, de la 36.404 tone în 1910/1911[10] la 63.145 tone în 1911/1912, 70.431 tone în 1912/1913, apoi 78.877 tone în 1915/1916. A urmat o scădere a producţiei în perioada Primului Război Mondial şi o revenire după 1920, când cantitatea de cărbuni extrasă era consemnată ca fiind de 48.059 tone/an[11].

În timpul Primului Război Mondial, societatea a fost sub administraţie germană. După război, societatea a fost pusă sub sechestru judiciar de statul român. Fosta Bancă Generală Română deţinea mai mult de jumătate din acţiunile societăţii. Administrator în perioada sechestrului a fost numit V. Alimănişteanu[12].

În 1920, firma I.I. Beligrădeanu & Fils[13] lua în coasociaţie societatea „Lignitul" şi cerea Comisiei de validare a drepturilor miniere a judeţului Muscel să valideze drepturile de concesiune a perimetrului minei Valea Borii-Poenari, precizând că exploatarea satisface „dispoziţiunile art. 235, alin. d din legea minelor; are o producţie zilnică de 40 tone în mediu, întrebuinţând 80 lucrători şi 12 funcţionari; e înzestrată cu tot utilajul modern şi se află în stare normală de funcţionare"[14]. În 1922, acţionarii au hotărât înlocuirea vechiului statut al societăţii cu unul nou în care se preciza că durata societăţii este nelimitată[15]. Societatea avea stabilite ca obiecte de activitate următoarele:

„a) Explorarea şi exploatarea zăcămintelor de cărbuni (lignit, cărbuni de piatră, antracit, etc.), din ţară şi străinătate;

b) Fondarea de industrii, fie ea singură, fie în participaţie, fie în asociaţie cu persoane sau cu alte Societăţi miniere, metalurgice sau forestiere din ţară sau străinătate;

c) Luarea de concesiuni pentru explorarea sau exploatarea a orice fel de minereuri, minerale, gaze naturale, petrol, ozocherită, substanţe bituminoase etc., existente în România sau străinătate pe cont propriu sau în participaţie sau în asociaţie;

d) Să facă comerţ pe cont propriu sau în comision a produselor miniere sau a oricărui produs în legătură cu scopul Societăţii;

---

[6] *Ibidem*.

[7] Virgil Alimănişteanu (n. 1882 - d. 1942), inginer şcolit la École des Mines din Bruxelles. Iniţiatorul Creditului Minier, al Creditului Industrial, membru în multe consilii de administraţie la Banca de Credit Român, SAR Duplex de exploatări petroliere, Petrol Govora şi Creditul Carbonifer.

[8] E. Pavelesco, *loc. cit*.

[9] *Compass. Anuar român pentru finanţe 1922-1923*, p. 191.

[10] Anul era calculat ca perioada cuprinsă între 1 aprilie a.c. - 31 martie anul următor.

[11] E. Pavelesco, *op. cit*., p. 523.

[12] *Monografiile Argusului*, Argus, nr. 3847/18.02.1926, p. 5.

[13] Isack I. Beligrădeanu era un întreprinzător evreu din Craiova, proprietarul morii din str. Barbu Catargiu, nr. 72, aflată în funcţiune din anul 1893; G. Ghionea, *Repere social-economice în evoluţia urbană a oraşului Craiova. Întreprinzători evrei (secolul al XIX-lea, prima jumătate a secolului al XX-lea)*, Arhivele Olteniei, serie nouă, nr. 33, 2019, p. 119.

[14] Monitorul Oficial al României, nr. 137, 24 iunie 1927, p. 8712.

[15] Monitorul Oficial al României, nr. 259, 17 februarie 1922, p. 11325-11327.

e) Cumpărarea, vânzarea, închirierea şi arendarea altor exploataţiuni sau întreprinderi similare; participarea, intrarea în asociaţiune sau fuzionarea cu alte Societăţi miniere, metalurgice sau forestiere din ţară sau străinàtate;

f) Achiziţionarea prin cumpărare, închiriere sau arendare de imobile sau terenuri pentru închiriere, vânzare, cultivare, explorare, exploatare sau orice fel de întrebuinţare în legătură cu obiectul Societăţii;

g) Construirea, exploatarea, cumpărarea, închirierea, arendarea, vinderea sau concesiunea ori căror mijloace de transport fie pentru trebuinţele proprii, fie pentru utilitate în legătură cu obiectul Societăţii”[16].

Capitalul social era fixat la 12.000.000 lei, împărţit în 24.000 acţiuni a 500 lei fiecare. Consiliul de Administraţie putea hotărî majorarea de capital social prin una sau mai multe emisiuni de acţiuni până la 50.000.000 lei, „fie pentru plata de aporturi în natură, plătibilă prin acţiuni, fie pentru nevoile de numerar ale Societăţii. La toate sporirile de capital ce se vor acoperi prin numerar vechii acţionari vor avea un drept de preferinţă, care se va determina de Consiliul de Administraţie şi care va fi de cel puţin jumătate din sporirea de capital acoperită prin numerar”[17]. În 1925, capitalul social ajungea la 18 milioane lei, fiind repartizat în 36.000 de acţiuni la purtător a câte 500 lei fiecare acţiune. Societatea „Lignitul” avea 434 de acţionari şi avea concesionate în fostul judeţ Muscel 2000 ha, astfel: concesiunea Jidava cu minele Pescăreasa (sau Pescărească) şi Jidava (şantierul Pescăreasa 1908-1909); concesiunea Poienari-Valea Borii cu galeriile Poienari şi mina Valea Borii (1904-1906); concesiunea Jugur, 1911; concesiunea Jugur-Boteni-1913[18]. Valoarea totală a concesiunilor se ridica la 2.635.657 lei[19]. Societatea deţinea concesiuni miniere şi în Banat (la Iablaniţa) în întindere de 5800 ha valorând 4,37 milionane lei[20].

În mai 1927, Consiliul de administraţie a societăţii „Lignitul” a hotărât electrificarea completă a şantierului Pescăreasca-Jidava şi standardizarea tuturor motoarelor. Astfel, s-au instalat două uzine, una hidraulică şi alta termică care să asigure producţia energiei de care şantierul avea nevoie. Uzina hidraulică instalată pe Râul Târgului era prevăzută cu o turbină de 200 CP şi urma să lucreze în permanenţă. Turbina era construită cu o cuplare directă cu un generator vertical Luth Rosen cu curent alternativ[21]. Uzina termică era prevăzută cu motor de gaz de 192 CP, era cuplată cu un generator electric „Energia” pentru curent alternativ şi urma să funcţioneze la început ca rezervă a celei hidraulice, dar în curând ea a început să funcţioneze în permanenţă. O linie aeriană de înaltă tensiune lega cele două centrale prevăzute să lucreze în paralel, astfel că se dispunea la ambele capete ale liniei Câmpulung şi Schitu Goleşti de o forţă de circa 400 CP. Centralele erau concepute după ultimele progrese tehnologice moderne, urmând să facă o economie importantă în combustibili şi cheltuieli de exploatare. Prin programul de electrificare au fost înlocuite toate maşinile cu aburi cu motoare electrice, s-a electrificat linia Decauville între Pescăreasca şi Schitu Goleşti şi s-a instalat aparatură mecanică, inclusiv un abataj mecanic[22].

În 1929, societatea „Lignitul” exploata termocentrala de la Schitu Goleşti, judeţul Muscel, care aparţinea societăţii Hydrofina[23], societate care a devenit acţionarul majoritar al societăţii „Lignitul” în

---

[16] *Ibidem*, p. 11325.

[17] *Ibidem*.

[18] *Îndrumător în Arhivele Statului...*, p. 133.

[19] *Ibidem*.

[20] *Ibidem*.

[21] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *Activitatea societăţii belgiene „Hydrofina” în domeniul energiei electrice din România 1929-1940*, online pe: https://www.academia.edu/3747080/Activitatea_societăţii_belgiene_Hydrofina_în_domeniul_energiei_electrice_din_România_1929_1940, accesat la 10.04.2025.

[22] *Ibidem*.

[23] Hydrofina, compagnie financière d´exploitation hydroélectriques, societate anonimă pentru cumpărarea de acţiuni şi investiţii în companiile similare din România, s-a înfiinţat în anul 1928 în Belgia. În 1929, acţiunile societăţii erau deţinute de trei grupuri de acţionari, şi anume: belgian, format din Société Générale de Belgique, Banque d’Anvers şi Electrobel; francez,

mai 1930[24]. În acelaşi an, în consiliul de administraţie al societăţii „Lignitul" erau numiţi bancheri şi industriaşi belgieni precum M. Boutry, J. Duque, L. Deterville, J. Destexhe, M. Passelecq. G. Badoux, fie administratori, fie cenzori, iar acţiunile erau deţinute de BCR sau Banque d'Anvers. În 1934, preşedinte al societăţii devenea Ion Marinescu, iar vicepreşedinte F. Carlier[25].

„În preajma crizei economice de supraproducţie din anii 1929-1933, capitalul social al societăţii se ridica la 95 milioane lei. Concesiunile însumau o suprafaţă de 2750 ha şi funcţionau minele Jidava şi Bătaia, exploatarea celorlalte fiind suspendată din lipsă de vânzări. Producţia de cărbune era de 70.496 tone în 1929 faţă de 79.583 tone în 1928. Acest fapt se datora reducerii vânzării şi preţurilor care au atins 20% din preţul anului 1928. Din această cauză, bilanţul societăţii se încheia cu un deficit de 5.026.157 lei"[26]. Societatea a fost nevoită să facă concedieri. Producţia ajunsese în 1930 la cca 36.000 tone/an, singura societate de stat care consuma lignit fiind calea ferată[27]. După ieşirea din criză, societatea s-a redresat, astfel că producţia de cărbune ajungea în 1935 la 58.848 tone/an, iar beneficiul net la 3,37 milioane lei[28].

În octombrie 1933, societatea „Lignitul" furniza societăţii Hydrofina date despre activitatea ei şi anume: şantierele de exploatare erau la Poenari-Jugur, Schitu Goleşti şi Iablaniţa-Banat, suprafaţa pe care activa era de 830 ha, rezerva era de 5.000.000 tone cărbuni, client principal era CFR, deţinea funicular, linie Decauville care transporta cărbune de la minele Pescăreasa şi Jidava la centrala Schitu Goleşti, uzină termoelectrică, ateliere şi colonie pentru muncitori. Uzina electrică vindea curent Primăriei Câmpulung din 1927 şi altor particulari, mai mult de jumătate din producţia sa[29].

Cu un împrumut de la firma belgiană Hydrofina, societatea „Lignitul" îşi construia în 1930 o uzină electrică[30]. Aceasta a fost realizată de către firma lui Emil Prager şi terminată în aprilie 1930. „Uzina electrică, administrată de «Concordia» începând cu 1937, împreună cu Societatea de «Gaz şi Electricitate» din Bucureşti, în baza unui contract, va furniza energie electrică în cantitate de 20.000.000 kwh anual. În 1933, ca urmare a punerii sub tensiune a staţiei de 110/60 KV Târgovişte, cu alimentare din centrala termică Schitu Goleşti s-a desfăcut interconectarea Văii Prahovei cu Bucureştiul prin linia electrică aeriană de 60 KV Gura Ocniţei-Târgovişte. În 1941 s-a refăcut interconectarea prin punerea în funcţiune a TA3 de 15 MW de la centrala termoelectrică de la Floreşti"[31].

În 1937, Societatea „Lignitul" a fuzionat cu Societatea minieră „Combustibilul" înfiinţată în 1925, cu un capital de 3.000.000 lei, având sediul în Câmpulung-Muscel, mahalaua Mărcuş[32]. Principalii acţionari ai societăţii „Combustibilul" au fost Dem L. Cociu, Şt. Mantea, ing. Gh. N. Olteanu, ing. J. Crenianu, B. Chiculescu, Gh. Marinescu, C.I. Dumitrescu. Preşedinte al Consiliului de Administraţie a fost A. Eliade. Producţia obţinută de societate se cifra la 5.200 tone cărbune anual[33].

Bună parte dintre lucrătorii minieri de la minele din zona Câmpulung erau aduşi din Banat. Pentru aceştia s-au construit colonii cu locuinţe (fig. 4) şi cantine (fig. 5). La aceste cantine de mină s-au utilizat

---

format din Banque de l'Union Parisienne, Demachy şi Compagnie d'Entreprises Électromécanique; austriac, format din Österreichische Brown Boveri şi Niederösterreichisch Escompte-Gesellschaft; W.J. Hausman, P. Hertner, M. Wilkins, *Global Electrification: Multinational Enterprise and International Finance in the History of Light and Power, 1878-2007*, Cambridge University Press, 2008, p. 162, apud Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *op. cit*.

[24] *Ibidem*.

[25] *Ibidem*.

[26] *Îndrumător în Arhivele Statului...*, p. 133.

[27] *Ibidem*.

[28] *Ibidem*, p. 134.

[29] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *op. cit*.

[30] D.O. Pintilie, *Istoricul Societăţii Concordia 1907-1948*, Ploieşti, 2007, p. 146.

[31] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *op. cit*.

[32] D.O. Pintilie, *op. cit*., p. 85.

[33] *Ibidem*.

pentru plata alimentelor achiziţionate nişte înlocuitori de monedă oficială, jetoane cu valori nominale similare unor monede. O parte din salariile angajaţilor erau plătite în astfel de pseudomonede care aveau curs doar în interiorul coloniei şi puteau fi utilizate doar la cantine. Piesele aveau pe avers următoarea inscripţie: **CANTINA SOCIETĂŢEI „LIGNITUL”**, iar pe revers era trecută valoarea nominală. Sunt cunoscute următoarele valori nominale[34]:

- 1 Leu (JM-NEL-2[35]), cu valoarea nominală scrisă cu litere groase pe două rânduri în interiorul unui cerc perlat. Este cunoscută şi o variantă cu valoarea nominală scrisă cu litere subţiri (JM-NEL-3). La aceste jetoane, pe avers între cuvintele CANTINA şi LIGNITUL se află o steluţă (fig. 1). Diametrul ambelor variante este de 19 mm. Materialul din care sunt confecţionate este acelaşi, alama.

Fig. 1. Jetoane cu valoarea nominală „1 Leu” cu diferenţe de scriere a valorii nominale, cu caractere groase (sus) şi cu caractere subţiri (jos).

- 2 Lei, având formă de pătrat cu colţuri rotunjite şi cu latura de 17,8 mm (fig. 2). Materialul este tot alamă. Pe avers nu mai apare steluţa de la piesele de 1 leu. Şi aici sunt cunoscute două variante, deosebirea fiind la caracterele cu care este scrisă valoarea nominală: caractere groase (JM-NEL-4) şi subţiri (JM-NEL-5). Toate piesele cu valoarea nominală de 2 Lei cunoscute au imprimat pe verticală

[34] E. Schäffer, *România, jetoane, semne valorice şi mărci. Tokens, tags and chips*, Guttenbrun, 2012, p. 308.

[35] Codificarea este cea din catalogul întocmit de Erwin Schäffer. Piesele prezentate în acest articol fac parte din colecţii particulare.

numărul 20000. Cu siguranţă, iniţial, jetoanele nu erau incuse. Este posibil ca numărul imprimat să reprezinte noua valoare a jetonului după o devalorizare a monedei naţionale[36] şi implicit a acestuia.

- 5 Lei (JM-NEL-7), pătrat cu colţuri rotunjite, cu aceleaşi dimensiuni ca şi piesele de 2 lei. Materialul este acelaşi, alama. Piesele cunoscute sunt incuse cu numărul 50000. Cu siguranţă, iniţial, jetoanele nu erau incuse.

- 100 Lei (JM-NEL-8), cu diametrul de 25 mm, din cupru (fig. 3).

Fig. 2. Jetoane cu valoarea nominală „2 Lei” şi având numărul 20000 incus.

Fig. 3. Jeton cu valoarea nominală „100 Lei”.

[36] În 1947 s-a făcut denominarea leului, la un raport de 1 leu stabilizat la 20000 lei vechi. Este posibil ca aceste jetoane să fi rămas în uz până după anul 1947, când probabil au fost incuse cu noua valoare, eventual până în 1952 când are loc o nouă denominare a leului.

Într-un material de prezentare a societăţii „Lignitul”, publicat de ziarul „Dreptatea” în 1933, erau amintite fisele eliberate de societate pentru achiziţionarea „pe credit” a celor necesare traiului la preţuri preferenţiale:

„Datorită numărului mare de lucrători întrebuinţaţi la aceste şantiere, una din preocupările principale ale societăţii «Lignitul» a fost de a veni în ajutorul muncitorilor pentru a le face o existenţă mai uşoară. Astfel, înfiinţează o cantină de unde se pot aproviziona muncitorii cu toate articolele necesare, exceptând alcoolul care nu este permis a se vinde aci. Toate mărfurile se vând sub preţul pieţii cu 15 la sută, tot deodată muncitorii pot procura şi pe credit cele necesare prin fise eliberate de societate. Societatea posedă deasemenea o colonie pe o suprafaţă de 4000 mp. unde sunt instalate clădirile care adăpostesc în mod destul de confortabil familiile muncitorilor şi a funcţionarilor. Societatea îngrijindu-se deasemenea de sănătatea acestor muncitori cât şi de familiile lor a construit un dispensar unde se dau consultaţiile medicale, absolut gratuit şi unde se găseşte în permanenţă un agent sanitar pentru a da îngrijirile necesare. Societatea «Lignitul» mai posedă o şcoală primară, pe care o întreţine. Această şcoală este frequentată atât de copiii muncitorilor cât şi de copiii din sat care urmează şi ei în mod absolut gratuit”[37].

În cadrul şcolii s-a înfiinţat o bibliotecă şi a fost instalat un radio pe care muncitorii să-l asculte în timpul liber[38]. În plus, „pentru a-i sustrage din cârciumi Societatea «Lignitul» organizează săptămânal conferinţe unde li se dau muncitorilor diferite sfaturi şi îndrumători de către medic pentru păstrarea sănătăţii, de învăţător şi preot, li se ţin diferite conferinţe cu subiect educativ. Tot pentru distracţia muncitorilor există o popicărie, iar pentru educaţia fizică societatea a înfiinţat o echipă de football”[39]. În 1938, S.A.R. „Lignitul”, împreună cu societatea „Schitu Goleşti”[40], fuzionau cu Societatea „Concordia”[41]-Departamentul minier Lignitul[42]. Fuziunea societăţii „Concordia” cu aceste societăţi miniere a putut fi uşor efectuată datorită faptului că o parte dintre membrii consiliului de administraţie ai „Concordiei” printre care F. Carlier, J. Duqué, I. Marinescu, M. Voinescu, J. Destexhe erau şi acţionari în cadrul acestor societăţi[43]. La acea dată societatea „Lignitul” avea un capital de 79.000.000 lei, poseda 2.870 ha terenuri carbonifere, acordate prin şase decrete regale între 1904 şi 1914, minele de la Pescăreasa, Jidava, colonia Grădiştea, Jugur-Bărăţia, Godeni, Bătaia şi o uzină electrică[44].

---

[37] *Bogăţiile miniere ale ţării. O zi la minele de lignit ale societăţii „Lignitul” din judeţul Muscel*, Dreptatea, anul 7, nr. 1757/02.08.1933, p. 2.

[38] *Ibidem.*

[39] *Ibidem*, p. 3.

[40] Societatea „Schitu Golești” fusese înfiinţată probabil în 1930 şi se ocupa de exploatarea minelor de lignit din comuna Poienari, judeţul Muscel. În 1935 producea peste 17.000 tone de lignit; *Îndrumător în Arhivele Statului...*, p. 135-136.

[41] Societatea petrolieră „Concordia” a luat fiinţă în anul 1907, având sediul în Bucureşti, prin fuzionarea societăţilor petroliere „Allgemeine Petroleum Industrie Aktien-Gesellschaft” cu sediul la Berlin, „Buştenarii” cu sediul la Bucureşti, „Telega Oil Co. Ltd.” cu sediul la Londra, controlată de un grup englez în fruntea căruia se afla Edmond Davis, „Italo-Română” cu sediul la Bucureşti şi avocatul Al.G. Radovici, directorul Otto Petersen şi directorul ing. H.O. Schlawe. Actul constitutiv şi Statutul noii societăţi au fost autentificate în 12 decembrie 1907, la Tribunalul Ilfov, Secţia Notariat sub nr. 12.239/1907 şi transcris în 7 februarie 1908 în registrul special de Concesiuni petroliere a Tribunalului jud. Prahova sub nr. 117; D.J.A.N. Argeş, fond *Societatea „Concordia*”, dosar 1/1907- 1908, f.4, apud D.O. Pintilie, *op. cit*., p. 25-26.

[42] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *Societatea Concordia - Departamentul minier Schitu Goleşti Judeţul Muşcel (1938-1944)*, Argesis, Studii şi comunicări, seria Istorie, 24, 2015, p. 285.

[43] *Ibidem*.

[44] D.O. Pintilie, *op. cit*., p. 145.

Fig. 4. O parte din colonia muncitorilor45

Departamentul minier al societăţii „Concordia” era situat în comuna Schitu Goleşti, judeţul Muscel şi fusese creat în 1938, făcând parte din Regiunea a II-a minieră cu două secţii, din 1941, şi anume, cărbuni şi minereuri. Societatea exploata mai multe mine de lignit din bazinul Schitu Goleşti, clasându-se a treia în ordinea producţiei, după societăţile „Petroşani” şi „Creditul Carbonifer”. Începând cu 1945, sediul departamentului s-a mutat în Câmpulung (Mărcuş), iar regiunea de activitate a departamentului era situată în comunele: Schitu Goleşti, Poenari şi Godeni (judeţul Muscel)[46]. Cărbunele exploatat era un lignit cu structură fibroasă şi lemnoasă, conţinând 34% apă şi o putere calorică superioară de 3.400 calorii, iar prin deshidratare în uzina de uscare puterea sa calorică ajungea la 4.900 calorii[47].

Într-un raport din 15 mai 1942 înaintat Ministerului Economiei Naţionale, Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării, comandantul militar al Departamentului Minier „Lignitul” şi al Departamentului „Electrica”, maiorul N.C. Popescu, preciza că „întreprinderea nu era utilată pentru o producţie mare neavând

[45] *Bogăţiile miniere ale ţării. O zi la minele de lignit ale societăţii „Lignitul” din judeţul Muscel*, Dreptatea, anul 7, nr. 1757/02.08.1933, p. 2.

[46] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *Societatea Concordia....*, p. 285-286.

[47] D.O. Pintilie, *op. cit.*, p. 146.

Fig. 5. Cantina muncitorească a societăţii „Lignitul”[48]

maşinile necesare şi nici deschideri de galerii suficiente. Uzinele, instalaţiile existente, maşinile etc. erau vechi şi uzate, ele necesitând întreruperi de lucru, pentru foarte dese reparaţii. Galeriile nu aveau capacitate prea mare, neavând lucrări de pregătire suficiente lipsind lemnul de galerie care era procurat, de la zi la zi cu preţuri fabuloase. Întreprinderea nu avea rezerve pentru a menţine galeriile existente care suportau presiuni mari mai ales la minele Pescăreasa şi Jidava. Linia de funicular care deservea mina Poenari (4 km) şi Gara Schitu Goleşti era veche şi oprită foarte des pentru reparaţii. Uzina de uscare din Gara Schitu Goleşti avea maşinile şi cazanele uzate şi trebuia întreruptă din când în când pentru a i se face reparaţii”[49].

Cu ocazia unor controale efectuate de inspectorii Subinspectoratului Muncii Piteşti în zilele de 21-22 februarie 1941 la bazinul carbonifer Schitu Goleşti şi la cele trei perimetre Pescăreasa, Jidava şi Valea Borii, s-a consemnat faptul că „societatea avea înfiinţate două cantine muncitoreşti, din care una în Schitu Goleşti, la 200 metri depărtare de sediul întreprinderii, la îndemâna lucrătorilor mineri de la minele Pescăreasa şi

[48] *Bogăţiile miniere ale ţării. O zi la minele de lignit ale societăţii „Lignitul” din judeţul Muscel*, Dreptatea, anul 7, nr. 1757/02.08.1933, p. 2.

[49] Ionela Nițu, D.O. Pintilie, *Societatea Concordia...*, p. 288.

Jidava aflate la o depărtare de 300-400 metri, iar cealaltă la Valea Borii, în apropierea minei. De remarcat că la Schitu Goleşti exista înainte doar o mică prăvălioară cu câteva mese care în urma controalelor efectuate de Inspectorat s-a transformat într-o construcţie mare cu sală de mese care cuprindea 40-50 de mese, depozit de alimente şi bucătărie cu instalaţie modernă”[50]. Minerii se aprovizionau la timp şi fără bani gata, fără a mai apela la băcanii şi cârciumarii din sat, de la care cei mai mulţi nu puteau cumpăra, fiind obligaţi să „rabde de foame şi să muncească flămânzi, fără a putea da randamentul normal prin munca lui depusă în mină”[51]. Cantinele satisfăceau pe deplin nevoile de alimente ale lucrătorilor atât din punct de vedere al cantităţilor cu care erau aprovizionate, cât şi din punct de vedere al preţurilor lor şi al conducerii, îndeplinită de lucrători români, elemente de încredere „contra cărora n-au existat vreodată niciun fel de nemulţumiri sau reclamaţii”. Aprovizionarea se făcea de pe piaţa oraşului Câmpulung, „cheltuielile de transport şi facturat fiind pe contul societăţii astfel că preţurile nu explodau, şeful cantinei fiind plătit cu salariul fix pentru munca lui. Se observa însă lipsa cărnii de vită, a grăsimii de porc şi a zahărului,

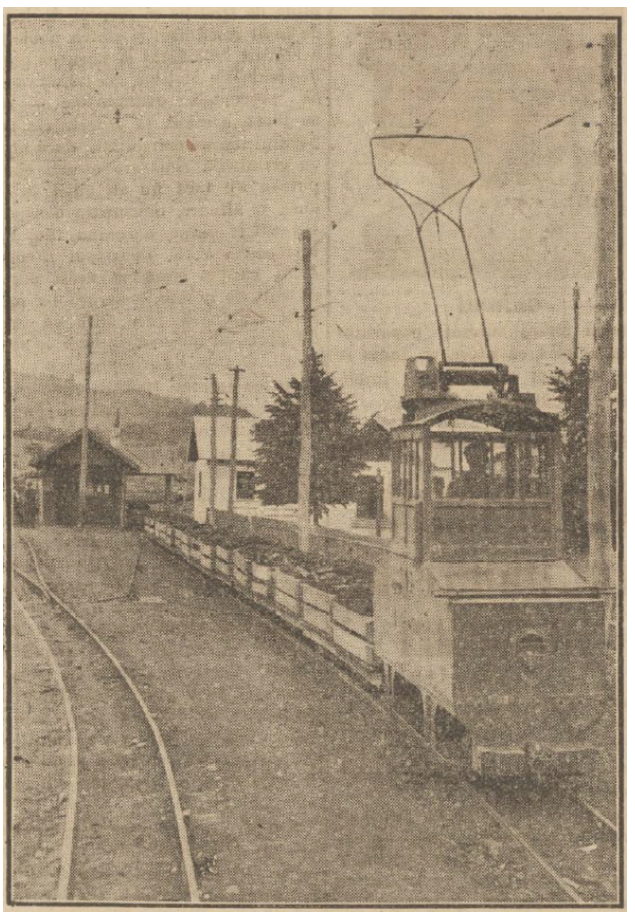

Fig. 6. Locomotivă electrică remorcând vagoanele cu lignit pentru a fi transportate la gară[52], 1933.

[50] *Ibidem*, p. 296-297.

[51] *Ibidem*.

[52] *Bogăţiile miniere ale ţării. O zi la minele de lignit ale societăţii „Lignitul” din judeţul Muscel*, Dreptatea, anul 7, nr. 1757/02.08.1933, p. 2.

acest produs din urmă existând în cantităţi mici. Societatea Concordia a căutat să aprovizioneze cele două cantine ale sale şi prin Institutul Naţional al Cooperaţiei”[53].

În aprilie 1941, societatea „Concordia”–departamentul minier „Lignitul” avea 1.129 lucrători repartizaţi astfel: la mina Pescăreasa 202 lucrători, la Jidava 128, la Valea Borii 462, 188 în regie la ateliere, 75 la uzina de uscare şi 74 la „Combustibilul” Godeni. Maiştrii mineri la mina Pescăreasa obţineau între 173 şi 182 lei brut pe zi, la Jidava între 165 şi 168 lei pe zi, la Poienari între 158-170 lei pe zi, iar pentru cei de la „Combustibilul” Godeni între 154 şi 172 lei pe zi[54]. Lucrătorii mineri şi ajutorii lor primeau între 140 şi 155 lei pe zi la mina Pescăreasa, între 147 şi 155 lei la Jidava, între 142 şi 154 lei la Poienari (Valea Borii) şi între 135-148 lei la „Combustibilul” Godeni. Lucrătorii ciocănaşi primeau pe zi 150 lei la Pescăreasa, între 122-152 lei la Jidava, între 134-152 lei la Poienari şi între 135-142 lei la „Combustibilul” Godeni. Lucrătorii artificieri primeau 150 lei pe zi la Pescăreasa, Jidava şi Poienari şi 123 lei pe zi la „Combustibilul” Godeni. Lucrătorii vagonetari primeau între 120-125 lei pe zi la Pescăreasa, între 108-125 lei la Jidava, între 108 şi 122 lei la Poienari şi 80-105 lei pe zi la „Combustibilul” Godeni. Lucrătorii de la suprafaţă primeau între 75-100 lei la Pescăreasa, 65-75 lei la Jidava, între 68-85 lei la Poienari şi 70 lei pe zi la „Combustibilul” Godeni[55].

Societatea „Concordia”– departamentul minier „Lignitul” avea să emită propriile sale jetoane[56], având aceeaşi întrebuinţare ca şi cele ale societăţii „Lignitul”.

The tokens issued by the “Lignitul” mining joint-stock company

ABSTRACT

The author presents a brief history of the establishment and functioning of the mining company “Lignitul”. The Romanian joint-stock company “Lignitul” was founded in 1908 and had its headquarters in Bucharest. The company’s purpose was to explore, exploit and commercialize coal from the coal basin of Câmpulung Muscel having several mining concessions in Jidava, Jugur, Poenari, Schitu Goleşti and Iablanița in Banat.

The mining workers from the mines in the area of Câmpulung were brought from Banat. For these workers, residential colonies and canteens were constructed. In these mine canteens, tokens with nominal value were used to pay for the food purchased, serving as a substitute for official currency. A part of the employees’ salaries were paid in such pseudo-currencies which were legal tender only inside the colony and could be used only in the canteens of the “Lignitul” company. Four nominal values are presented: 1 Leu, 2 Lei, 5 Lei and 100 Lei.

In 1938, S.A.R. “Lignitul”, together with the company “Schitu Goleşti”, merged with the company “Concordia” - “Lignitul” Mining Department.

FIGURES CAPTION

Fig. 1. Tokens with a nominal value of “1 Leu” with differences in writing the nominal value, in bold (top) and in thin (bottom) characters.

Fig. 2. Tokens with a nominal value of “2 Lei” and having the number 20000 incuse.

Fig. 3. Token with the nominal value “100 lei”.

Fig. 4. Part of the workers’ colony.

Fig. 5. Workers’ canteen of the “Lignitul” company.

Fig. 6. Electric locomotive towing lignite wagons to be transported to the station, 1933.

---

[53] *Ibidem*.

[54] *Ibidem*, p. 297-298.

[55] *Ibidem.*

[56] E. Schäffer, *op. cit.*, p. 308.

Abrevieri

ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
AÉ	L'Année épigraphique, Paris
AJN	American Journal of Numismatics, New York
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society, New York
ARA	Asociația Arhitectură. Restaurare. Arheologie
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iaşi-Bucureşti
BAR, I.S.	*British Archaeological Reports*, *International Series,* Oxford
BAR, S.S.	British Archaeological Reports, Supplementary Series, Oxford
BMC	*Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra: I, *Augustus to Vitellius*, 1923; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; III, *Nerva to Hadrian*, 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly); VI, *Severus Alexander to Balbinus and Pupienus*, 1962 (R.A.G. Carson)
BSNR	Buletinul Societăţii Numismatice Române, Bucureşti
BIAB	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia
CAB	Cercetări Arheologice în Bucureşti, Bucureşti
CCA	Cronica cercetărilor arheologice din România, Bucureşti
CICSA	Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, București
CIL III	Th. Mommsen (ed.), *Corpus Inscriptionum Latinarum. Vol. 3, Parts 1-2. Inscriptiones Asiae, provinciarum Europae Graecarum, Illyrici Latinae*, Berlin, 1873.
CN	Cercetări Numismatice, Bucureşti
CNA	Cronica Numismatică şi Arheologică, Bucureşti
CNH	L. Réthy, Corpus nummorum Hungariae, I-II, Budapesta, 1899-1907
CNRS	Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Crawford, RRC	M.H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974
Crawford, RRCH	M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londra, 1969
CreştCol	Creşterea Colecţiilor, Biblioteca Academiei Române, Bucureşti
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti, I-XII (1924-1947)
Dacia, N.S.	Dacia, Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, Nouvelle Série, Bucureşti (1957-)
DIR	*Documente privind istoria României*
D.J.A.N. Argeş	Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Argeş
DOW-LRC	Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, 1992
DRH	*Documenta Romaniae Historica*, Bucureşti
Herinek	L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970
Huszár	Lajos Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapesta, 1979
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti
IGBulg II	G. Mihailov (ed.), *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*. *Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haenum repertae*, Sofia, 1958.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), Bucureşti, 2026, p. 227-229.

ISM	*Inscriptiones Scythiae minoris*, I (1983), II (1987), III (1999), IV (2015), V (1980)
JIAI	Journal for Historical and Archaeological Research, Šumen
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München
LRBC	*Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Londra, 1965: I – P.V. Hill, J.P.C. Kent, The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346; II – R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*
Martin	F. Martin, *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia*, Bonn, 1992
MBR	G. Buzdugan, O. Luchian, C.C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Bucureşti, 1977
MCA	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti
MemAntiq	Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamţ
MINAC	Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie, Constanţa
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MNA	Muzeul Naţional de Antichităţi
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai Közlöny, Budapesta
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
Pere	Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul, 1968
Pick	B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898
Pick-Regling	B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910
Pohl	Artúr Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Graz-Budapesta, 1982
Preda	C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Bucureşti, 1973
RCAN	Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Bucureşti
Recueil	W.H. Waddington, E.Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Minéure, I-IV,* Paris, 1904-1912
RÉSEE	Revue des Études Sud-Est Européennes, Bucureşti
RI	Studii, 1948–1952; din 1953, Studii. Revista de Istorie, Bucureşti.
RIC, I	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, I, *Augustus to Vitellius*, Londra, 1923
RIC, I^2	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, ediţie revăzută, Londra, 1984
RIC, II	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, Londra, 1926
RIC, III	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, Londra, 1930
RIC, IV, 1	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV, 1, *Pertinax to Geta*, Londra, 1968
RIC, V, 2	P.H. Webb, *The Roman Imperial Coinage*, V, 2, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, VI	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, VI, *From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londra, 1967
RIC, VII	P.M. Bruun, *The Roman Imperial Coinage*, VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337)*, Londra, 1966
RIC, VIII	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364)*, Londra, 1981
RIC, IX	J.W.E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, IX, *Valentinian I-Theodosius I*, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, X	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491)*, Londra, 1994
RPC	Roman Provincial Coinage

Ruzicka 1928	Leon Ruzicka, *Inedita aus Moesia Inferior*, Vjesnik Hrvatskoga Arheološkoga Društva, 15, 1928, p. 225-248.
SCBC	*Standard Catalogue of British Coins. Coins of England and the United Kingdom*, 41st Edition, London, 2006
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti
SCN	Studii şi Cercetări de Numismatică, Bucureşti
SHA	*Scriptores Historiae Augustae*
Simpozion Chişinău 2000	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chişinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2001
Simpozion Chişinău 2001	*Simpozion de Numismatică organizat în memoria martirilor căzuţi la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001), Chişinău, 13-15 mai 2001, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2002
Simpozion Chişinău 2002	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenţei României, Chişinău, 24-26 septembrie 2002, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2003
Simpozion Chişinău 2003	*Simpozion de Numismatică dedicat Centenarului Societăţii Numismatice Române (1902-2003), Chişinău, 26-28 noiembrie 2003, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2005
Simpozion Chişinău 2004	*Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chişinău, 29 septembrie-2 octombrie 2004, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2007
SMMIM	Studii şi Materiale de Muzeografie şi Istorie Militară, Bucureşti
SNG	*Sylloge Nummorum Graecorum*: Black Sea - *The British Museum*, IX, 1, *The Black Sea*, Londra, 1993; Rusia - M. G. Abramzon, N. A. Frolova, Ulrike Peter (eds.), *Sylloge Nummorum Graecorum Russland, Staatliches Historisches Museum Moskau: Münzen des Nördlichen Schwarzmeergebietes*, Berlin-Boston, 2019
Woytek	Bernhard Woytek, *Die Reichspragung des Kaisers Traianus (98-117)*, Viena, 2010.